

VERDENSHISTORIE.

Dette har vært en uke fylt av sensasjoner, ja av mer enn det: av verdenshistorie. Nazitysklands sammenbrudd og Hitlers død er ting barna kommer til å lese om på skolen i århundrene fremover, som de har lest om f. eks. slaget ved Waterloo og Napoleons fall. Det som tender nå er bare så meget viktigere, for truslen mot Europas frihet og faren for hele vår kultur har vært langt alvorligere. En napoleonsk seier ville neppe ha vært mange årtiene, men med de hersketekniske midler som nå står til rådighet og med hele det moderne samfunns struktur, ville det vært fare for generasjoner, kanskje århundrers undertrykkelse og barbari, hensynsløshene enn noe annet siden - skal vi si essyrmens dager?

Militært sett er ukens store begivenhet den tyske italienernes ubetingede kapitulasjon, som også omfatter de tyske styrker i Østerrike, bortsatt fra et lite område omkring Linz. Janna overgivelse markerer den største militære triumf de allierte i det hele tatt har vunnet under krigen, idet dermed omkring 1 million menn med et slag er satt ut av spillet, og det er 8. britiske og 5. amerikanske arme vel undt; de har hatt en eksepsjonelt hard og utakknemlig oppgave under det italienske felttog, med utilstrekkelige styrker og under de ugunstigste tenkelige naturforhold. Kapitulasjonen vil utvilsomt også ha avgjørende innflytelse på den videre utvikling; man kan nemlig sikkert regne med at de tyske styrker i Italia og Østerrike utgjør atskillig over halvparten av hva tyskerne ennå har igjen, og enda viktigere er det at hele planen om å føre en siste, seig forsvarskamp i "Alpefestningen" dermed er falt i fisk; det er nettopp styrkene der som nå har nedlagt våpnene.

Også på nordfronten har utviklingen gått rivende raskt i de siste dagene. Ved det britiske stift fram til Østersjøkysten ved Lübeck er styrkene i Danmark fullstendig isplønt, og ved britenes og russernes kontakt ved Wismar er Mecklenburg-armeen sammentrengt på et forholdsvis meget snøvert område, slik at også den i løpet av kort tid må velge mellom kapitulasjon og tilintetgjørelse. Kampene i Ostfriesland og mellom Wesers og Elbens munning går tydensynlig også raskt mot sin slutt, og om ikke lenge vil de store frigjort britiske og russiske styrker i nord kunne settes inn i en offensiv mot Danmark. For dette lands skyld må man imidlertid håpe at tyskerne kapitulere forinnen, for selv om et dansk felttog nå neppe ville bli særlig langvarig, kunne det komme til å medføre betydelige ødelivelser.

Førøvrig gjenstår det da bare to større tyske leirer på kontinentet, den i Nederland og den i Tsjekkoslovakia. I Nederland har man inntrykk av at de allierte nærmest forholder seg avventende, i håp om en alminnelig tysk kapitulasjon som kan spare den hardt prøvede befolkning for nye lidelser, og i stedet konsentrerer seg om å sende hollenderne mat pr. fly og på annen måte. Hva Østmen og Fåhran angår, vet man ikke noe videre om hvor store styrker tyskerne har der, men det er lite sannsynlig at denne bestien kan holde synderlig lenge. Russerne står i bøyreg med å trengre inn i slettelandet fra Brno-området, fra nordøst kommer Jaramenkos styrker og i nordvest har amerikanerne trengt gjennom fjellpassene til Eger-Jalen.

Ellers knytter naturligvis hovedinteressen seg til Himmlers tilbud om en delvis tysk kapitulasjon, overfor vestmaktene, men ikke overfor Russland. At et slikt tilbud ikke kan aksepteres, er ganske klart. Man må bare forundre seg over at tyskerne overhodet har kunnet tenke en slik tanke, eller at de har kunnet gjøre seg noe håp om så sent som nå å

splitte de allierte på et slikt spørsmål. Hvis de da overhodet har gjort seg slike forestillinger; det hele kan være en gestus, beregnet på historien og legendedannelsen, mens ledelsen i virkeligheten er ganske klar over at spillet er ute og at Tyskland meget snart må kapitulere, totalt og betingelsesløst.

Å spørre om den videre utvikling nå er halsløs gjerning, det foreligger alt for lite av faktiske opplysninger, og situasjonen kan forandre seg fra time til time, slik at alle betraktninger i det øyeblikk de trykkes er verdiløse. At den nye tyske ledelse fortsatt deklamerer om at den vil kjemp videre på østfronten, er i og for seg ikke noe å legge vekt på. Slikt vil under alle omstendigheter bli sagt til siste minutt før våpenhvilen inntreffer. Det som er sikkert, er i allfall at Tysklands sjanser til å fortsette krigen, selv bare overfor russerne, i løpet av de siste par dager er blitt katastrofalt forverret militært sett, at Himmlers tilbud og Hitlers død betyr en helt avgjørende svekkelse av troppenes moral, og at den omvæltning som forøvrig er foretatt i regjeringen ser synes å skulle legge forholdene til rette for en kapitulasjon enn omvendt.

I alle tilfeller er det sannsynlig at den uklare og kaotiske situasjon som nå foreligger, ikke kan opprettholdes mange dagene. Enten må Tyskland kapitulere (over hele linjen eller ved at hver armesejef gjør det for seg), eller så må det gjennoppta kampanjeringene i full utstrekning. - Den fiksjon at man kan kjempe i øst, man la være å kjempe i vest kan ikke opprettholdes uten at det store kaos bryter ut. Og om Tyskland velger å kjempe videre, er det ikke sannsynlig at styrkene på kontinentet kan holde det gående særlig lenge. Norge står forsvidd i en særstilling, fordi det er en isolert stilling som i tilfelle krever en ny invasjon over havet. Men at armegruppen her skulle ville kjempe videre etter at all annen tysk motstand er kjømpet ned, er neppe sannsynlig - hvis vi ikke selv gjør dumheter.

(Avsluttet torsdag kl. 18.)

NORGESNYTT.

Det største gårdsbruk "Erhus" på Kråkoryn er nå etter Oulsings sårlov av 11. mai fjern av den ølsberettigede tvangsavstøtt til nordfører Knudsen for et beløp som ligger betydelig under åsatstaksten. Den nye takst kan etter sårloven ikke påneses. -

Hatt til torsdag utførte hjemmestyrkene en ny stor badrift. De besøkte politidepartementet og fjernet alle arkiver. Vaktene ble overrumplet og tatt til fange. Hjemmestyrkene satte ut egne vakter, og da vaktinspeksjonen kom, svarte disse riktig på anrop, og inspeksjonen trodde at alt var i orde hvilket vedkommende imidlertid fikk erfare at det ikke var, da han neste dag ble arrestert av sin nasende sjef for plikt-forsømmelse. -

For en tid siden ble det fortalt at noen unge nordmenn rømte fra gestap fengslet i Drammen. De nærmere detaljer er følgende: 5 mann, Bjørn Sørensen fra Drammen og 4 fra Skiensskanten, ble arrestert i Drammensdistriktet like før påske, og beskyldt for spionasje. Sørensen ble underkastet den beryktede kaltvannsturtur. Han ble bundet på hender og føtter og dyppet naken i et badekar med iskoldt vann. Gang på gang truet tyskerne med å drepe ham, hvis han ikke tilsto. Dette holdt de på med en time. Deretter ble Sørensen sat i en celle sammen med de 4 andre. Vaktsejefen var tsjokker, og det varte il lenge før Sørensen var blitt godvenner med ham. Tsjokkeren skaffet brann som han drakk det tyske vaktmannskapet beruset på. Deretter skaffet han a sispistoler til arrestantene. Tyskerne ble fulle og tsjokkeren og de 5 andre forlot fengslet. De forsvant til skogs og siden har ingen sett dem.

